

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Dat is wel echt een dingetje

Landsbergen, Frank

Citation

Landsbergen, F. (2016). Dat is wel echt een dingetje. In *Aries netwerk: een constructicon* (pp. 132-134). Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3213709>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3213709>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

41. Dat is wel echt een dingetje

Frank Landsbergen, Instituut voor de Nederlandse Taal, Leiden

Wie aan Arie denkt, denkt aan constructies.

Natuurlijk heeft hij ook allerlei andere interessante dingetjes gedaan naast die malle constructies met al die blokhaken en X's en Y's – denk aan al zijn onderzoek over taalevolutie, stijl, taalverwerving, intersubjectiviteit en ga zo nog maar even door – maar iedereen die zich net als ik rond de millenniumwisseling in Leiden een weg probeerde te banen door de Nederlandse taalkunde, weet dat constructies écht Aries ding zijn.

En waar constructies Aries ding zijn, daar zijn Aries constructies wel echt een dingetje.

Want Arie heeft eigenhandig de constructies op de Nederlandse kaart gezet. Waar wij ons in den beginne als eenvoudige sprekers noodgedwongen moesten behelpen met losse woorden die we met behulp van gortdroge syntactische regels lijdzaam aan elkaar regen, daar liet (deed?) Arie ons een mooiere, rijkere wereld zien: de wereld van de constructie. Een wereld waarin woorden niet langer slechts hun eigen betekenis hadden maar allianties smeedden met andere woorden en *en bloc* hun semantiek gingen uitdragen. Plotseling konden we door *ons een weg te banen* die weg in één klap zowel creëren als afleggen, en *waren we vissen*, dan waren we niet alleen vissen, maar ook nog eens afwezig.

Met het verstrijken der jaren verspreidden de constructies zich gestaag over het Nederlandse taalgebied. Lexicon en regels raakten voor immer vervlochten. Arie zag dat het goed was, liet de constructies hun gang gaan, en begon zich te wagen aan allerhande exotische taalkundige en zelfs ornithologische uitstapjes.

Dat is wel echt een dingetje

Maar, zoals dat wel vaker gaat met mooie vondsten: het volk ging ermee aan de haal. Waar dat toe heeft geleid? Tot zouteloze, ordinaire constructies. Tot ‘Dat is wel echt een dingetje’ bijvoorbeeld. Vroeger, toen *dingetjes* nog gewoon in het lexicon zaten, waren ze klein en makkelijk in de hand te nemen. Je kon ze bij de Blokker kopen. Kijk maar in het CGN:

- (1a) kraaltjes en van die dingetjes om d'r aan te hangen en zo
- (1b) 'k heb overal al van die dingetjes opgehangen overal al
- (1c) ik had zo'n dingetje en dat ben 'k weer kwijt

Toen kwam Arie, en kwamen de constructies. En nu zijn *dingetjes* groot en vaag geworden. En dat is wel echt een dingetje. Ze zijn overal te vinden, zoals op de ultieme *dingetjes*-vergaarbak Twitter:

- (2a) overzicht houden is wel een dingetje. Ogen tekort.
- (2b) Toch wel een dingetje hoor, dat vandaag een getuige onder ede beweert dat prins Claus werd gezien in jongensbordelen
- (2c) Er rijdt een 18-jarige Nederlander redelijk zelfverzekerd op kop in een F1-race. Dat is best wel een dingetje

En nu zwaait Arie af. Kunnen we hem kwalijk nemen dat hij ons met deze vreselijke constructie laat zitten? Onwillekeurig moet ik terugdenken aan een anekdote die zijn voorganger Cor van Bree tijdens een college ooit vertelde. Hem werd op een borrel gevraagd om zijn mening over een talig fenomeen. Wat, dat weet ik niet meer, maar denk aan de categorie ‘hun hebben’ of het Poldernederlands. Hij antwoordde: ‘De mens

Dat is wel echt een dingetje

in mij vindt het afschuwelijk, maar de taalkundige in mij vindt het prachtig.’ En zo is het met ‘dat is wel echt een dingetje’ en alle andere constructies ook. Dankzij Arie hebben de taalkundigen in ons daar nog heel lang plezier van.